

ЖАНГЫ ОБЪЕКТЕДЕ

Битеу Европада окъуна эм иги предприятиягъа саналлыкъды

Сёзлерине табылгъандыла Швёндю экономика болум, хар жердеча, бизде да чырмаула чыгъара эсе да, республикада атгъа баргъану мадарады этилдиле. Огъан геурге кюн Бахсан районда республиканы Президентни Арасн Каноковун эм башха жууалпы кълулукъчуланы кълатшыулары бла «Агро-ком» телпика комплекс ачылгъанды. Ол кълуанчы ишге жыйылгъанча - республикалы ведомстволаны, торлю-торлю жамауат организациланы, биригилени, районну элгерин астангъа информационал органнаны келечилери сейр этдирича къл затла бар эдиле. Билдиргенича, телпика комплекс италчаны «LVCCHINI» фирманы технологиясына кер ишленгенди. Аны кълурулуш былыр март айда башланган эди. Комплексте 30 гектар жер бөлюннген эди да, аны 10 гектарлыкъ биринчи кесеге 2008 жылны ахарны хазыр боллукъду деп ышандыргъан эдиле фирманы келечилери. Ала сёзлерине табылгъандыла. Бир жылны ичинде 10 гектарны кълара толугурпы кетерилли, аны орусия экология жаны бла таза зыгыр кълуолгъанды, конструкцияла эм торлю-торлю оборудувана орнатылып, ол жерни башы толусулай жыйылгъанды. Битимлен хар бирине аны «ун» жарашдырылып, тамына амукъ бла асуу-барыча, урлукъ салырга этилгенди.

Президент А.Канокос эм аны нёгерлери телпикала комплексни энчиликлерини юсюнден оюмларын айтхан кезиу.

Швёндю эки-юн метрге сузлган, ёрге татылалгъасдорюгөн битимлене, жокку-жоку болуп, бирше кетген комподорлары къларган кёзюну кълуандырадыла. Аны кеси кёзоу бла кермеген адамгъа телпикада хал кълал болгъанын толугъангъа кългъанды. Комплекси эки гектар чакълы

тирге тийишлиди. Алада ишленгенини къл да, комплекс хар затха къларал айланган кълонакъланы, Президентден башлап, хар бирине целлофан халат, берк, акъларына бахилле, къл бол тапиль кёрорге таукул болгъангъа къл кълал кылдириген эдиле. Экурсиягъа кълтшыханланы предприятияда болум бла «Агро-комун» генеральный директору Игорь Ерижков, район администрацияны башчысы Альберт Казохов эм Массимо Луконини шагъарейлендиргендиле. Алагъа КЪМР-ни Эл молк эм ашъазыкъ министри Тембулат

Оркенов, Сёбербанкны Къларты-Малкълара филиалны таматасы Хамидов Урусбиев да кълосулайгъандыла, къл торлю соруулагъа жууалла бергендиле. Отуз гектар жерни альпых «Агро-комун» инвестиция проектине кер, комплексте, Битеу алгъанда, бир миллиард 200 миллион сом кълоратилыкъды. Телпика комбинаты экинчи эм июнчю кесекерини кълурулушу 2010 жылны биринчи жарымчында бошылдыла. Ол толугъа бла ишлеп башла, Россиягъа, битеу Европада окъуна бек иги швёндюлоу предриятиягъа саналыкъды. Ала этпиген кълоран

Кълулукъгъа салыу

Владимир Битоков - КълМР-ни Парламентини Аппаратыны башчысы

2009 жылда 6-чы апрельде Къларты-Малкълар Республиканы Парламентини Председателину буйругъу бла КълМР-ни Парламентини Аппаратыны башчысына Битоков Владимир Михайлович салынгъанды. «Къларты-Малкълар Республиканы Парламентини Юсюнден КълМР-ни Закончуна тийишлиликде аны кандидатурасы алгъаракълда КълМР-ни Парламентини Президиумуну къларууна берилгенди. Анда депутат законла чыгъаргъучу органы башчысыны бу жууалпы кълулукъгъа Владимир Битоковуну салыну юсюнден предложенисны бирч ёзгертылдикъ кълар кёзгөндю.

Битоков Владимир Михайлович 1968 жылда 7-чи октябрьде туугъанды. Бийик билими барды. Къларты-Малкълар къларал университетни тарых факультетине бошгъанды, тарыхдан бла обществоведениндан преподавалды. ВПКМ-ни Къларты-Малкълар обкомуну бёлөмөнде инструктор, бёлөмөне таматасы болуп ишлегенди. Совет Аскерде кълулукъ этгенди. 1986 жылдан 1991 жылгъа

кълтураны айнаытууну вполрослары жаны бла советини кълулыктанды, КълМР-ни вице-президентини секретариатыны башчысыды. Андан сора Владимир Битоков КълМР-ни Правительствоуну Председателини секретариатына башчылыкъ этгенди. Дагъда ол Халкын иш бла жалгъытууну федеральный службасыны КълМР-де управленисыны баш специалисти, Москвада Саулукъ сакълууну эм социальный айнаытууну федеральный агентствуну консультанты болуп ишлегенди.

АТА Журтлудларыбыз

Байламлыкъланы жангы даражагъа

Тыш кълараллада жашагъан ата журтлудларыбыз бла байламлыкъланы кълондорини муратда КълМР-ни Правительствоу «2009-2011 жыллада ата журтлудларыбыз бла халланы сакълуу эм ойнаытуу жаны бла мадарланы юсюнден» берги жарашдырылгъанды. Ала кёре тийишли Правительствоу комиссия къларгъа, комплексилыкъ ишлене планн да кълсыл этерге белгиленди. Аны юсюнден КълМР-ни информационал коммуникация, жамауат биригилени эм жаш тёлёню ишлери жаны бла министри Борис Пашов билдиргенди.

Ол айтхангъа кёре, тыш кълараллада жашагъан ата журтлудларыбыз бла байламлыкъланы айнаытуу жаны бла къл торлю ишле бардырыла. Сёз ючюн, алагъа деп Къларты-Малкъларни радиосуну орта эм ылыкъ конспект къларты тилде, орта кон амактар тилде жарымсагъалгъа бериле берилдиле. Талинде «Адыгъ хасыс» -

дерслери башлангъандыла. Бизни республикагъа кёлчол жашагъан ата журтлудларыбыз «Пары» деген жамауат организациа къларалгъанды. Бу ишни кълурулуу, келишилукъде бардыры мурат бла ата журтлудларыбыз бла байламлыкъланы бардырыча организациланы бириджируу, аланы шартларын жыйышдырыу жаны бла иш башлангъанды. Быйыл, министр айтхангъа кёре, бизге келген ата журтлудларыбызга тийишлишюна тобуе, аны ашырыу жаны бла мадарлагъа аталгъан биринчи халкълара аралы келгеш бардырыгъа белгиленди.

ЮСОПЛАНЫ Галина.

Кълуанчы шарт

Хорламны жашчыгына жоралагъанды

Жай Олимпикада ойнало алтын медал алгъан Асланбек Хухтов геурге кюн Нальчикте грек-рим тутушуунда Европаны чемпионатында кългъанды. Чемпионат Вилносада өтгенди. Финал сермешде ол, литавчы Миндаугас Заерскиисни хорлап, Европаны чемпион деген атын кълорулагъанды. Кесени хорламын ол бир ай мындан алгъа туугъан жашы Каримге хорлагъанды. Асланбек айтханга кёре, бу медалдын ол былырдадан эсе кългъыныракъ алгъанды. «Спортчула манга бу жолча кължау бир заманда да турмагъанды. Аны бла бирше швёндю тутушууну жорукълары торленгендиле. Ол себепи алагъа тийишлиликде

ПЛЕНУМ

Ветеранланы къларулары таркълмайды

Урушуну, урунулуу, сауатлангъан комполаны эм правни нимагъа сакългъан органланы ветеранларын (пенсиячыланы) республикалы советини бу кюнде кезилуу пленуму болгъанды. Аны ишине КълМР-ни урунуу эм социальный ойнаытуу министри Тубеювани Альберт, информационал коммуникация, жамауат биригилени эм жаш тёлёню ишлери жаны бла министри Б.Пашов, КълМР-де Социальный страхование фонду регион бёлөмөню ойнауучусуну орунбасары А.Бориков, КълМР-ни сауукъ сагълалуу министрини орунбасары А.Алеев, КълМР-ни культура министрини орунбасары И.Хасанов эм башлаха кълтшыхандыла. Анда ветеранланы республикалы советини председатели М.Шихабаксов организациань озагъан жылда ишине эм 2009 жылгъа борлурулуу юсюнден докладдында тамата тёлёню, артыкъда Улуу Ата журт урушха кълтшыханланы, социальный сейрлепне кълоруулауда шахарлары, районланы ветеран организациаларыны ишлери багъа бичгенди, жашуу кълорайлары осал болгъан къларлагъа ырыксы болушукъ этилгере керекисин эсгергенди. Ол затха министрстволла, ведомстволла болушукъларын тилегенди. Жаш тёлёню патриот иштерде оюну кълалы, жамауат жашауда шёхёлюк, келишуулок болуруна ветеранланы жаньчандан дайым болушукъ болуп тургъанын чертгенди. Аден-кълылыкъ, намыс бол-

Акъры 2-чи беттеди.

Конкурс

Жылны тиширууна кимле сайланырла?

Нальчиники тишируулары шахор совети «2008 жылны тишируу» деген конкурсу бардырыуу башлангъаны юсюнден билдирди. Ол жетинчи кёре эм олты номинацилада «Три жешуу уу», «Изуагъа кълулукъ этюу», «Гуанаман эм жоракъ халаллыкъ», «Профессионализм», «Три къларан эм муниципальный иш», «Жамауат-политика иш» бардырылыкълды. Тишируулары шахор советини председатели Бейпаллы Роза айтханга кёре, конкурсу баш мураты - власть структуралары бла жамауатны асперин Нальчиники жашауанда тишируула кълаллай магъананы тутуханларына бурууду. «Ким хорлагъанын тохталгъанда баш магъаны тишируу инсанча эм профессионалчалы ышанларына берилликди. Былайды жаны аны эм усталгыгы улуу магъаныны тураргъа тёлёндюле», - легенди ол. Сейлти атых кандидатланы республиканы министр-

Акъры 2-чи беттеди.

Нальчикде ётмек заводда кёл жаш специалистеле урунадыла. Тылы этюичю технолог Токъланы Тимур ишнин билген, чынтты профессионалга саналады. Ол бери технология техникуму бошгъандан сора келгенди.

Суратны ХОПАЛАНЫ Марзият алгъанды.

ДУНИЯДАН ХАПАРЛА

Кълтылыкъгъа кължау кореш Кълтылыкъгъа кължау кореш аны субъектликде кълалы бардырылгъаны юсюнден сёз РФ-ни Президентни Дмитрий Медведевине Красноярск крайны губернатору Александр Хлопонин бла ишти халда тобушгилленде баргъанды. Швёндю председатели заместители Занкованы Лейла, эл молк илмуланы доктору Майя Кереева, дагыда кёл башлаха бардыла. Сейлти аты берилге аталган кълуанчылы жыйылуу май айда бардырылыкълды. Конкурда хорлап алагъа дипломма, маддалла бла багълалы саугъала берилишкенди. Аланы атлары тишируулары Нальчик шахар советини Сейлти китабына жазылгъандыла.

Россий банклада 9 банк сёчуе барды. Андан сора Дмитрий Медведев бир жер участканы аренада алып турарды. Юй бичеси бир банк сёчуе, эки машинасы бардына. Президентини жыл саны жетмеген жашы Ильяны банклада екландары баргъаны кългъылары жокудыла. Алап шартла РФ-ни Правительствоуну Председателини сайтанда да жазылгъандыла. Анда айтылгъаны кёре, Владимир Путини ишден алгъан фойдасы 4622 000 сом болгъанды, андан сора да, жылгъа 100 000 сом - асжер пенсиясы. Премьер-министрини да 77 къадрат метрик фатарны жарыткъа, гаражы, «Волга» автомобилден эким (60-чы эм 65-чи жыллада чыгъарылгъан), автоприцепи, российи банкадан биринде акциялары бардыла. Кёл бичисини озагъан жылда фойдаланыуу, башха ырыксы да болмагъандыла.

ООН эм кёл къларала, ол санда Россий да, Италияны халкъланы болушукъ этерге хазырлыкъларын билдиргенди. Болсада кълараны президентини тоубайгъат кългъынылыкъланы кеси кёлчобозуу бла хорлаллыкълыкъ дегенди. Россий Федерацияны Президентни Дмитрий Медведевде, жер тебюню хатасындан өлгенгере южоргендан жарыткъаны билдирди. Италияны халкъланы кългъыны сёз бергенди.

Кългъы сёз бергенди

Билдирюлеге кёре, Италияда бир да болмагъанча, Риятерни шакъласы бла алып айтханда, 6-7 болкю болгъан жер тебюню бир-бир шахарланы эм кёл элпени огьандыла. Аны хатасындан, бек аздан, 150 адам жашуу юзолгенди, 1500-ден аспам адам жаралы болгъандыла, 10000 кълкы ойл огьандыла. ООН эм кёл къларала, ол санда Россий да, Италияны халкъланы болушукъ этерге хазырлыкъларын билдиргенди. Болсада кълараны президентини тоубайгъат кългъынылыкъланы кеси кёлчобозуу бла хорлаллыкълыкъ дегенди. Россий Федерацияны Президентни Дмитрий Медведевде, жер тебюню хатасындан өлгенгере южоргендан жарыткъаны билдирди. Италияны халкъланы кългъыны сёз бергенди.

Басмагъа ХУЧИНАЛАНЫ Анаур жашагъанды.

КълБЪАДИЛАНЫ Норжаны. Нальчик шахарны администрациясны пресс-службасы.

Битеу Европада окуяна эм иги предпряттиягга саналлыкды

Аыры. Алы 1-чи беттеди.

Отрас эсеп бля битеу республикада болуучусун алганда, такта келетин (помидорланы) тирликликтери гектардан 20 тона чаклы бир болуп турганда. Бу комплекдеги технологияны хайырлануу ол кёрмодино 500 тоннага жетдирирге болукту. Алай заптаны юсердинден айтылганда, Арсен Баширович былай дегенди: «Мен сайын бизни бахладан 300 миңг тонна такта келт жыйында. Алай бля битеу Республика ол жаны бля битеу Республика алыч жерледен бирин тутуды.

Аграрилерибиз келир заманга белгилен планларга кере, алай кезинде келетини тирликтери 600 миңг тоннага жетдирилликди. Аланы жарашдырып салыну алы кыраганды, бизни республикада Россияда чыгарылуу чакыны 10 проценти чакыны бир продукция хазыр этиледы.

Инвестиция политикаы, экономиканы айнытууга бурулган жаңы програмалары терк айнырды, ол хайыр да берлик терк бахчаны мурдору салына турган жерде да болганды. Анда да италиялык технология хайырланлыктыды. «Юнакокс» агрофирманы бахчасында теркичекте орнала

Миллиард доллар Кьоратыллыкды

Президент эм аны биресиине айланганда, тапчана комплекде жаны терк айнырды, ол хайыр да берлик терк бахчаны мурдору салына турган жерде да болганды. Анда да италиялык технология хайырланлыктыды. «Юнакокс» агрофирманы бахчасында теркичекте орнала

Оночу кыуум жаңы комплекде ёсдорюлген помидорланы татыуларын кере турадыла.

туу 130 гектарда бардырыла турды. Ол ишчи, кон сайын 10-15 автобула бля алагы жетриллик, 400-ге жууук адам тамалылды.

Жемишери татыу ол тамылы болган алма теркелини 5-6 сорту ёсдорюлжюкккккк

блянда салырга 90 миллион сом багысы 500 миңг теркичек келтирилгенди. Алай аралары кон метр болган тигилге орнатыллыктыды. Бийикликтери терк метрден азракты койду.

Специалистени айтылганды, бу бахчаны хар гектарында 50 тоннага жууук жемиш жарырга белгиленгенди. Тирки жыйылган кезинде мында 1000 адам ишлежикти. Италиячылы келерини жерлеринде уа гектары тирликликтери 70 тоннага дер жетеди. Хар гектардан миллион сом файда тошерге болукту.

Бахчан районда былай терк бахчачылыкты айнытууга кон миллион сом кыраатыллыкты. Мында да иш тап кырууганына биосорегенин билдире, Арсен Конокос былай дегенди: «Республиканы агропром комплексин айнытууга шарт мадарлары ошогончон былай проклетке жашауда бардырылганды кёргозтиди. Жууук беш жылда бу ёлемде ханы илгеридирге бир миллиард доллар кыраатыллыкты. Беш регионда ишчи жерге азайтыла бара эсе

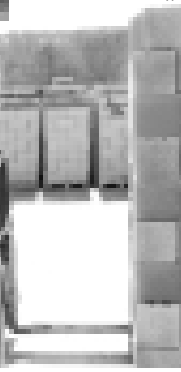
Кыайгырмазланы

Суратланы А. ЕПКАНОВ алганды.

Кыашхатауда «Черек-1» чекленген жууулыкты болгон обществода пеллобукта эттен чек кеп болмай ачылганды. Аны продукцияны чактысы иги болганы себепли келле хайырланлык башланганды.

Аны таматалыккы Ул-Батманкюн салына этеди. Хазыр продукцияны бир жерге жыйган, машиналарга жүкюлене а Табиайланы Ренатны.

Суратланы МАМАИЛАНЫ Алий алганды.

КАДРЛА

КАДРЛА

Аны сылтауу кризисми неда бир башха затмыды, алай «отличниклы», башха айтканда, политика сыналтуу чыдамлык жаны бля лидерле бек аз болганды. Александр Хлопонин, Валерий Шанцев, Рамзан Кадыров ол «5-»ни алада аны тийшили башха адам болмагыны ючюн алганды ашы политикагы саналады. Алайга губернаторну куллуугуна бу арт кезинде салынган неда экинчи кезилге жаңыдан айрылган адамданы да кырагара болукту.

Проктени авторлары айтылганды, ишчи башы алыныгы «отличниктели» кеп-

кону ахыргы рейтинде «ючле» алганды да ол оюму бегетиди. «Былдай Лужкову бля Матвиенкюну салына этеди, регионга контроль эти ючюн керешин юсуюнда алытгы болукту», - дейди «Петербургская политика» фондуну президенти Михаил Виноградов. «Торло-торло кыуумлары болганлары аны экисини да кыуукулдан чыгарылууларын артахак болжалга созды. Лужкову юсуюнда айтканда да, аны куулукта кетер заманы эрте окуя жеткенди, аны оркуну салынырга белгиленген адамданы юсуюнда келишимлик болмай турды аныс. Матвиен-

Президентте писмолу Хакьны фонду тюрлендирилликди

Медицинада ишленгени иш хакьларына стаж эм категория ючюн кышуулугу 15-процентлик кыошак ахча закосуз нек кетерилгенди? Бу сооруга тынглы жууаны бир киши да бермейди. Алай нек этилгени аныларга болушугузу тилейбиз.

Медицинада ишленгени. Майкый шахар.

КьМР-ни саулук саклау министри В.Г.БИЦУЕВ жууп береди:

«КьМР-ни Саулук саклау министрствосу «Майска районна болонца» МУЗ-да ишленгени иш хакь телеуно жаңы отраслевой системасын вопрослары бля бапталы тартылууларна кыраганды. Май муниципальный району администрациясы башчысыны 2008 жылда 30-чу октябрден 472-чи номерли бегимине тийшилликке эм баш врачны буйругу мурдорунда «Майска районна болонца» МУЗ-да ишленгени иш хакьны отраслевой система буйругу юсуюнда болум кыбыл этилгенди. Барысында ишленгени барысында иш хакьларыны бек аз ёлчүмдери «КьМР-ни кыран учурданыларынды аш ишленгени профессионал кыуумларына кере бек аш хакьларыны юсерлинде» КьМР-ни Правительствосу 2008 жылда 7-чи декабрден бегимине тийшилликке тохтатырылганды.

Аны бля бирге квалификация катар категория ючюн келендириу телеуно да башда айтылган болумуну 25-чи пунктуна тийшилликке экинчи квалификациялы катогория ючюн 10 процент, биринчи квалификациялы катогория ючюн 20 процент жеринде кьрозгөттенди. РФ-ни Правительствосу ачкы мьндан алгач уа Юллу Ата журт урушун ветераны деген статус бертерден организаласы осал ишленгени да белгилегенди доклады.

Ветеранланы кыраулары таркыаймайды

Аыры. Алы 1-чи беттеди.

Озган жылы итотларына кере, былай ветеран организация бек ирге саналганды: Нальчик шахары, Чегем, Урван, Прохладна, Терк районланы советлиги. Аны Эмбрус районун ветеран организаласы осал ишленгени да белгилегенди доклады.

Эрттеден бери да ветеранланы тынгысыз эти турган вопрос да оозюлгенди. Ол а уруу жылда тыда ишленгени кыйынлары тийишлесе магына берилгенди. 12-15 жыллык жаша, кызыла кыйын уруу болумдада жигерлини юлюгосюн кьрозгөттенди.

Кичи болса да, хорларга таукелди

ФИДЕ-ни Гран-при эришунгени Нальчикте

Соорыкканда турнирине жеткен россия шахмат гроссмейстер Евгений Алексеев жыл саны бля бек ашды. Болсода специалисттени айтханлары кере, аны турнирде хорлор он барды.

Алексеев, 1998-1999 жылда онтёрт жыллары толмаганын араларында Россияни чемпионатында хорлап, кесин танытканды. Эки жыл озгандан сора ол битеудиния сабы шахмат олимпиада да хорланганды. 2002 жылда Алексеев Санкт-Петербургну чемпионатында экинчи жери алады. Тель-Авивде турнирде уа ачы болды. Жаны да озгунуу а Александр Петровну мемориалында «Хооговен-опен» турнирде гроссмейстер аны мардасын толтурды. Жыйырма бир жылдына Евгений Россияни чемпиону деген ахта тийшили боллады. Кыраланы элли тогузуну чемпионатына оуперфиналине 2008 жылда 3-чо-15-чи декабрде Москвада бардырылганды. Ол анда Яковенко бля тен 7.5 очко алады. Чемпион ахта кырасы тийшили болганы анычкар ючюн, алай бир бирли бля эки партины терк ойнады. Биринчи партия тен эсеп бля болшлады, жинчисинде уа Алексеев хорлайды.

«Аэрофлот-опен» 2007 турнирде россияни шахмат тохтатырылган тогуз охтохон жетисин алып

деде «килени» алганыны санында болганды. Бек осал белгени уа-«Фирин»-экстерностаны президенти Муртаза Рахимов сом Мурманскы губернатору Юрий Евдокимову Ражимову юсуюнда айтканы аны аны аны аны аны кере, ону этилгенди. «дейди Виноградов. «Евдокимов бля политика жаны бля дау айтыла бардыла. Кертиди, алыны юсерлинден оюмла тюртундун кьрозгөттенди. Экономика жаны бля ишине уа кемчиллик кепюле, кылай-алай эсе да, Евдокимов башчылык этген заманда регион донорланы араларында чыгыш кылганды.

Консультация кыла

Арта ауара болмаз ючюн

Жерни хайырлануу энчиликтерин юсуюнда кеп айтыла эсе да, ол жаңы бля тюрленуени билгенди, аны айтылган кьрозгөттенди. Алай адамдыкта болушур журат бля Роснедвижимость федеральны агентствону КьМР-де управленясы Черек районда ёлемюно баш специалист Рахойланы Исхак бля ушак эткенби.

- Алгыны жылдада жерни хайырлануу бля байланы жууушаны тамамлау район муниципалитетин босууунда болган жер комитетини борчуды. Шендюледе уа сизни организацияны аты кылайды, кырасы органы оюмунда эсе, не иш бля корорешсе? - Алыга атыбыз болжалы халда алгычча кылып турды «Роснедвижимость федеральны агентствону КьМР-де управленясы районо ара бля кыран регистрационы Федеральны службаына айландырылганды. Алай бля биз Россия Федерацияны Юстиция министрствосуна регистраци палатасына кышуулганбы. Бизни рашаудука ол оную жашауда кепир жылда бардырып тебердикди. Ары дери Роснедвижимостуну КьМР-де управленясы кыбыл этген болупмга тийшилликке ишлеп турлукбуз.

Район даражада жерни оюмун иш этеди?

«Жеринден тейрилмеген ырысканы кыран кадастрыны юсуюнда- законга тийшиллик кыраланы кырауунда жерлеге мелик этиюне чеклери тохтатырылганыны, районда жеринде район администрация башчысы этеди. Аны себепли жерни хайырлануу кыран кадастрыны кепир (арендага алык) юридикчил лицада эки эки адамла андан эркиник тийишликди. Ушай деп айтканды баш эсе, анда кыбыл этилген бегими юсуюнда кыагы бля бир учууска жаны бля кадастр ишчи тамамлауу организацияга неда инженерге бардыла. Анда уа «Жеринден тейрилмеген ырысканы кадастрыны юсуюнда- законга тийшилликке организацияга неда эки адамга жекеви («келени тохтатырылган» план береди.

Кыайгырмазланы Борис бардырылганды.

Кыайгырмазланы Борис бардырылганды.

БИЗГЕ ЖАЗДЫЛА

Жети атага дери билірча

Кытай хычуунду бир кыаум адамла, бирешип, элпери, тукмуларыны оюслоринди кытайчыгарса. Кесини тукму тамарын, тарыан, даражаны да билген, сөзсөз, аны тыршиш, сыйлы келечиси болурга итинрикти.

Бу арт жылда хар миллетни да тарьына сейри бөгөнди, анга кере элине, тукмуна да. Анга шагыттык этедиле чыкьган бир кыуум кытапа.

Ол жаны бла кьабартылыла бек тир ишиледи. Ала кеп кытапны басмаганьдына. Ма ападан жалаанда бир нечасан сагынырга оюеме: «История селения Кахун» (С.Жемуху), «Фамилия Ахочов в истории», «Ветгоды в Кабардино-Балкарии» (А. Бегидов бла М. Дышкоч), «История селения Хату Анзорова» (А.Мамхоч жыйшыдыргьанды) эм башкала. Ол тизме бек узуну.

Бизде ул жанс бла иш тохтал турганьда. Жалаанда Асанлары бла Жангорзалары чыгарьганьды кытап кытаптарын, дагыда Жангы Малкьарыны юсюенди да басманьланды жыйшыгыттын тукмуланды да бир кыауму аллай тынгылы ишлерин мажарьганьды деп харларын азырагы тошеди, алан ала бар эселе да, кырал библиотекага берилгендиде, энци мели адамдыла.

Аллай магыналы кытапла

уба бек алгьа Миллет библиотекеаны фондунда болурга тыишилди. Ала бла шагыттык реилеринге сюйгөнлени да эсге ашурга керекди, элине эли, устаньы, башка окуучулана да. Тукмууну тарьыкы – ол миллетни да тарьыкы, аны жашау тапкаларыны козюосу.

Кеп болмай а Биттирланы тукмууну юсюенди улуу кытап чыкьганьды. Огуруну коюнда! Аллай кытапла бек магыналыдыла эм кереклиди. Андан кеп затны биллере болукьду – тукмууну хар юююнорю эчигилени юсюенди.

Биттирланы Мухтар кеп юорешенди тукмууну тамырн табар ючюн. Индинге скемасын кергеней окууну аныгыла аны. Алай ол да, жалаанда тукмууну адамланы колларннда кыламыл, библиотекада да болурга керекди. Анасы, ыннасы, аптасы, келини, башка жуугуу Биттирландан болгань неда бу тукмуу бла байлмыл оу кытапны кыайдан тапсы?

«Биттирланы» кытапны басмагьа хазырланьды, иш этип аны берилгендиде аныгылап, оу кытапны эки-оч экзюмплярны библиотекая берсе эди. Оу заманда аны да келерек адам окур, ол тарьыда кыалкьтык, аны бла бекот келген тейледе да шагырей болукьду.

МАХИЛЛАНЫ Азия

Совет спортчу жумдулары

Сабийча таза алауган

1950-60-чы жылда Совет Союзда бек ючлю баскетбол командандан бири Кьазакьстаньнык эди. Аны ючюн оюмданын ордунда чеченил Увайс Ахтаев деп бир эди. Есомуе 2 метр 29 сантиметр, оууругу 196 килограмм болган жашны кьичючюлюкю кезинде Алма-Ата шахардан узак болмай орналган таулунаны асламы да тоной эдиле.

Увайс Иксандов Ахтаев 1930 жылда Шей районуну Башендрой элинде тууганды. Ол Чечено кай ондуган курайтшени туудугу.

Акьубалык болмаган Увайска кьичючюлюкю кыыйлыгынан сынарга тохтени. Алаы ююкюлди Кьазакьстанда орнады. Бир кыаум жылдан ол Карагандагы физкультура техникумга, ызы бла у Алма-Атаны вуларьндан бирине да киреди. Улуу саньы, бекни жылда атайлаа алауган, дейди, жашы баскетболга жуери болганы ачыкланды. Алай бла ол 1946 жылда Кьазакьстанны баскетболдан жыйшыдык командасыны санында ойбой табыра алауган.

Совет Союзда аны аты кысык заманын ичинде белгиле болды. Сау кыралда андан кочу ара ойначу жоьк эди. 60-чы жылда ол Москвада СССР-чи миллетлери спортманьдысына кыатылды. Аллай эркин жалаанда бек айрылмай спорт-кылаа бериле эди. Бу спартакиадада Кьазакьстанны келечилери, Москваны бла Ленинградны командалары коруп, кеплени сейрондирген эдиле.

Есомул болганлыкьга, Увайсны ойнау техникасы алаам эди. Аны юсюенди кесини кытабында СССР-чи жыйшымында оюмданын табыра эдилери Александр Гомельский да белгиледи. Ол айтаньга кьере, кырал таматала анга тыш кыралы эржишулеге кыатышьрга кыосьала эди, СССР-чи команда хор латын колгоктаны бир заманда биллук тойи-...

чакьырады. Босагьа алауган жерде ул иштик бала. Аны паттасын ючюн, ол тапсы атлап, агьыны сындырады. Тошген аты асыры кыыйндыан Увайс эсге ашурга тешекте дьотргенди.

Бир жол аны кинорежисер гьада да бири «Гулливер илилирлут» деген фильмеде тошере чыкьырады. Ол ыраьлыгын береди. Алай сьемкала чемпионаты кезуине тошгенлери – бла байлмыл угувай, дейди. Ага, кинодан эсе, баскетбол багалы эди.

Кьичючюлюкте аны жашуунда бир торлю тыйган болмаз ючюн, Ахтаеве Берия милитенин, тукмууну да Копелевичге торлениди, дейди. Увайс ол затха ыраьлыгынан бермейди.

Аны жашуудан кетиюону каадары да жарьсулу эди. Жаш тейшек тошген кезинде, биреу орамдан кызынрады. Ол жеринден тейбамьаны аны себетти, жалаанда аузын эшитдирди, жууп этеди. Алай ол адам, нек эсе да, юйге кирмей, кетип кылады.

Аны ол бек жарьсарьды: «Анга байла этерге керек болуп эшелешен болур эди, мен а ауазым бла аны кьокькутуп кыойганьма...» Аны кыайтарьларын излеп, ол кыонуларьны, ызы бла уа теринери да кыайтарьла телефон бла селешип байшай-

ды. Алай ала аны тапмадыла. Жуукьтары айтаньга кьере, ол шарт аны жорегинде сау болмазлыкь кыойгань эди... 1978 жылда айтыллыкь баскетболу жашуудан кетгенди. Кыайгы сьез телеграммала Гранозьнге Москвадан, Алма-Атадан да келген эдиле. Жерлешерин эсперинде ол чьыты эр кишича кыалганды. Аны баскетбол тобу уа Чечен Республиканы Миллет музейинде сакьланды.

Басмагьа ЭФЕНДИЛАНЫ Эркимбий хазырлагьанды.

ЖАРСЫУ

Жолдашыбызны эсгере

Миллетибизни асыл эм адепте адамларындын бири, «Заман» газетни штатда болмаган тире корреспондент Газаланы Махмууну жашы Исхакь сунмай турганьды дундан. Гагаланда энда жуукьларын эм шуькьларын мудах этгенди. Исхакь Чегем районуну Отыргьа Чегем элинде турганьды. Миллети бла бирге кьичючючюлюкю эзабын сынагьанды.

Ата журтуна кыайтхандан сора, тыишли билим алып, Газа улу жашуун жарькьландьры бла байлмыл этгенди. Усталык илини Тьбене Чегемин орто школуда башлагьанды. Арта тукмуунда элинде башланган шуькю директору болуп турганьды. Жарькьландьры иште салган кыайлыны ючюн торлю-торлю саугьалагьа тыишли болганды.

Исхакь этимили, билимди аны. Аны сейрилер кенг эдиле. Харпарлары, Отыргьа Чегем эм Булууну элини махтаулу адамларыны юслоринден очерклер, зарисовкалары эм башка материаллары «Заман» беттеринде басмаланы басмалана тургьанды. Окьучуларьы аланы бек жарькьландыла.

Миллети сойген бу огурулу, бетинден ышарууу кетиюоу адам элорюню алында ыйкьга Отыргьа Чегемден Горжю бла чекге дери жер атланы жапып келген эди затте басмаларьыбызны тилеп. Жарькьуьга, биз аны чыгарьганьчы жашалмады Газа улу кырандышьбыз.

Сойген тегибизни адежлик, халаллыгы, жарькь сыраматы бизни эсиюбде кеп заманын сакьландьрыкьды. Жатхан жери жумушкь болгусун. «Заман» газетни редакциясыны коллективни.

ЖА СЫРА

Жангы тууганьны аурулугу - 6 килограмм

Бразилида жашаган 40-жыллык эли тиширму Мария да Круз да Силва тапкан кызыкьыны аурулугу 6 килограмм, есомуе 56 сантиметр болгьанды. Гуана Клеси Линчовски деген ат берилген анга, аурулугу асыры улуу болганы себепли, кардиоанга ауруу болганы аныкьланганды.

Сабийге катыш бериле терпил бекте кьаран туралды. Порту-Алгерини болнщасыны ашурешери бу Гуананы анасы жанга туулганы бу кызыкькь бла байлмыл шартланы кылай аныгылаа билими, сыймы-тапкан, агаман болуп туралды. Силва анын тапкан сабылини аурулугуру улуу тойло эдиле.

Кир-кипчикни ислерине кыайтарьдыла

Михайловь шахарны (Ставрополь край) коммунальщиклери прокуратура бла бирге кир-кипчикни энци эркинлик болмаган жерлеге тейоуте кьажу корешти кылыга алгьанды. Хылымьы заттары болгьан пакетлени ичлеринде ала кимленикле болгьаньдына шагьатлыкь этген затны (адрез жазылган кыатыкты эми башка жазуулань) табып, кир-кипчикни ислерине элтедиле.

Аны ююно арбызанда кыотарьт, уаькьтынчыны чыкьырады, ала кир-кипчикни аны тегенин фатырны тапдырады. Алдан сора уа бузукьтуьга техникага этилген кьорандьланы тейдиргенди.

Не бла да шагырейленгенди

73-жыллык Марин Войничку арда аны асыруу бла байлмыл кылашлы ишле этилерге кереклисин, кеси куурап, кьорютгени, аны кьабьрыга сала туруп, хар зат да тап теригине кеси шагьат болурга сойтенди. Оу кыине жалаанда этилини, шуьбьгени эм жуукьларын эий, тейере болгьан ишени алгьадан тамалыгарьга ырызлыгьын берген дин кыулукьчуууу да чыкьырган эди.

Ол а хар ишени да дин жорукьлагы тыишлиликке бардыргьанды. «Мен кыайрында кесим салынырыкь чунурун юмьтуну кыазып хазып эткенем, анда бир кесек заманын ичинде кыаты да тургьаньма, ол чекте жеткен иш кыайы болуруу бла бизи шагырейленгенем», - дейди Войничку. Кесин асыруу бла байлмыл череюниюны ол бек жарькьанды.

Иесин излеп 70 километрини кыдыргьанды

Красноярск крайда Баган атлы кишикти, ислерин излеп, 70-километрини жолну кыдыргьанды. Оу биргесине турган юйор жашарга жангы жерге кьелген эди. Жанууларын жьш эм авто машинага жокьлеп туруп, киштини ичелери аны эсперинден арталдыда чыгарьтп кыойгьанды эм кыооп кетгенди.

Уай ай озгандан сора уа кишикти, келип, аланы жангы фатырлары босагьасында кьорюнгенди. Бу жануар эки шахарны арарьнда 70-километрик узаклыкьны кыдырып чыкьырады, керекли ююно эм этьжени да тапканды.

Полиция немисли тиширмууну сызьсыз кыойгьанды

Полцияга 13 жер облешгени ючюн Германияда жашаган тиширмууну телефонун сыйгьандьды. Жангылыкьлардан эригип, полицияны бла таньшып, кесин жашуун куурап мурад бла жамаут тынлыкьны курулуулаулаа кеп кере облештенине жендирген эди ол тиширмуу.

Фарцияда аны бла улаш эткенде, терк болушукь эткен службаны сызь ызын ол асыры кеп ишени, ишке чыркулуу эттени аныгыларга корешкенди, алай, эригип, жангылыкьдан кыыйлып турган тиширмууну кесин ишени тохтамагьанды. Узакьга соза да турмай, патурь, аны фатырны келип, мобийн телефону аккумуляторун сейрер кетгенди.

«Труд» газетден.

9-чу - 15-чи апрель кезинде осал конле эм сагытла

9-чу апрель, орта кун (18.00 сагьаттан 20.00 сагьатка дери)
Бюйрэктеризини, солуу органдарьыбызны хроникалы аурулурга берикь жарькьына деген кьорьмуу барды. Суу кьуй турмуу аурьмазга корештик, колларьыбызны-билькеризини чыгарьмазга, сындырмазга сакь болузуз.
15-чи апрель, барак кун (13.00 сагьаттан 17.00 сагьатка дери)
Соелеризини, ичине кен тамырларьыбызны, жикеризини, бюйрэктеризини, теризини, кыууругузуну эм репродукторларьыбызны аурулурга кьозгалып, берикь кыайнады болукьдула.
«Аргументы и факты» газетден.

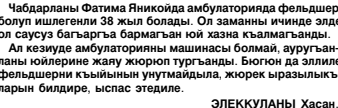
ОПЕРАЦИЯ

2009 жылда 20-чы апрельден 20-чы ноябьрге дери кезинде Нальчик шахарда ич ишлени управленисны «Сауут» деген оюмданы бардырады. Аны мурагы - адамла кыларьында законсуз сакьланганы саугулань, патронналы, чыдарьмуу устроителелери эм чыдарьмуу затлары эм башка кьорькутуу саугулань, ноу табугьга ачка алып, орналга келтири берилерин кууруьт...

Законсуз сакьланган саугуладан кьутулугьуз

Ала. Булай шартка айрып эс бурчудьды. Россия Федерацияны Уголовный кодексини 222-чи статьясына тыишлиликке «Саууларын, патроннары, чыдарьмуу затларын эм чыдарьмуу устроителелерин кеси ырызакьтыгы бла келтири берген адамды, аны башка торлю эманьлыкь ишлеге кыатышмагьан эселе, уголовный жууалыкьында кьутуладыла».

Саугулань, патронналы эм чыдарьмуу	Саугьагы бериллик ачка сомла бла
Керох эм револьвер	4000
Автомат	4800
Пулемет	5600
Гранатомет РГУ-7, 78 и 27	6000
Поставленный гранатомет ГП-25 и ГП-30	6400
Бир кере хайрланьылган гранатомет РГ-18, 22, 26, 27	7200
СВД ушук	5600
Керох-пулемет	4800
Учу карабин	4000
Сьейдман ыргьылы кыуал	2400
Газ керохка эм револьверле	800
Кьолдан ишленген керохка эм револьверле	4000
Чыдарьмуу затпа (портуп, аммонит, гексоген эм башкала) граммьына	3
Чыдарьмуулаа хайрланьылган затпа (спектродетанатор, капольде-детанатор метрле бла) бирини багысы	80
Танкьыла, кьажу, миномет алаан ракета	4000
От жандьрыган РГО-А	4800
Гранатометка топ оюк (ВОГ-30, 25, 25П)	2400
Траньатла (ФТ-1, РГ, РГН, РК-3ЕМ, РГ-42)	1600
Ишкьнер мина (сапер мина)	800
Ушук патроннаны хар бийине	8

ЭЛЕККУЛАНЫ Хасан.

КьМР-ни ПРОКУРАТУРАСЫНДА Терслике тюзетилгендиде

Кьабарты-Малкьарыны прокуратурасы республиканы кырал эм муниципальны власть органдарьны норматив-право актларын тынгьтене, федеральны закондательствону излелерине чьорьк берилген шагытла аныкьлангьандына. Бек алгьа уа ол торлю кемчиликке кырал эм муниципальны ырыкьны кырал эм муниципальны ырыкьны приватизация эте туруп жибериленди.

Республикалы ырыкьсыны эсебин жорюторго КьМР-ни Кырал ырыкьсына эм жер байлыкьларына башчылыкь этуу жаны бла министрствосуну эркинлиги барды. Ол эркинлик анга «Кьабарты-Малкьар Республиканы кьабарты-Малкьарьына ону этуиюно эм реестрин бардырууну юсюенди КьМР-ни Правительствоосуну 1998 жылда 12-чи сентябрьда чыгарьган 447-чи номерли бегими кыабал этген».

Булгьма тыишлиликке берилгенди, КьМР-ни прокуратурасы ор бегими тьоз болгьаньды эспертгенди эм федеральны закондательствогьа келишдириленин илгенди.

Андан сора да, прокуратура жер-жерли самоуправленисны Нальчик шауор Советини «Муниципальны жашуу фонду» арнадыла берилген тауууу келтирину юсюенди» 2001 жылда 2-чи февральдан онууну терге санагьанды, ол затда корушуп ишкана болгьаньларын эсге салгьанды. Алай бла КьМР-ни прокуратура эсге салган, терге санагьан шартла кетерилгендиде, федеральны закондательствону излелерине келишдирилгенди.

Прокуратура, алдан башка да, законга тьоз келген бир кыаум норматив-право акты терк болгьаньлар тохташдыргьанды. Аланы Нальчик шахарны жер-жерли самоуправленисны органдарь кыабал этгендиде. Ор терслике тюзетилгенди, граждандьк эм предпринималы, организационалы эркинликлери кыайтарьландыла.

2008 жылда республиканы прокуратура 36 дау кызгьатка кьорькуруу эдиле, сол ападан 34-оюн озгөтгени, даулары болгьаньны ыразы эттенди.

Надзорлукь халда этилген титилуени кезинде муниципальны ырыкьны аукционсуз арнадыла бериле бла байлмыл келишимле тьоз болгьаньлар тохташдыргьанды. Алай бла ала кырал регистрация келишимленин излелерине тьоз келмейди. Битеу аллай аныкьланган шартла прокуратура тыишлисична эс бургьанды, муниципальны кыруулуаны башчыларына терсликлерин аныгылатканды, дау кызгьатка жарашдырыла олдере берилгендиде.

Республиканы эм муниципальны право актлары жарашьра туруп, ала федеральны закондательствогьа терк келмейлерине, надзорлукь этуу жаны бла ишлеге КьМР-ни прокуратурасы айрып эс бурды. Артыкьда гичте эм орталыкь предпринимательле кырал эм муниципальны ишлени хайрылаа бериле КьМР-ни прокуратурасы айрып эс бурды. Артыкьда гичте эм орталыкь предпринимательле кырал эм муниципальны ишлени хайрылаа бериле КьМР-ни прокуратурасы айрып эс бурды.

Каркаланы Запим, Гаспыланы Хусей, Деваланы Ахмат Россейни МЧС-ини КьМР-де Баш управленисны Черек районда ол тошоугу кьажу кореш отрядьында куулуьк этедиле. Ала хата кьачан келеди деп такшап турмайдыла, ертенчи кыала харларга кергени юсюенди дайым юйретуу ишле бардырадыла.

Суратын МАМАИЛАНЫ Алай алгьанды.

УЧРЕДИТЕЛЕ-КьАБАРТЫ-МАЛКьАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
АЛИКАЛАНЫ Владимир, АППАИЛАНЫ Музафар (баш редактору орунбасары), БЕПШАИЛАНЫ Музалы (баш редактору орунбасары), БИТТИРЛАНЫ Аман, ТЕКУЛАНЫ Хаза, ТОКУМАЛАНЫ Хусейни, ТОКЬУДУЛАНЫ Борис (жууалы секретарь).

ТЕЛЕФОНЫ:
Редактору прьшбьны - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 47-26-22. Жууалы секретарь - 42-66-85.
Секретарь - 40-93-62. Корректор - 42-63-52.

РЕДАКЦИНЫ БЕЛОМНЕРИ:
Жамаут-политика жашууу беломо - 42-67-68, 42-64-20.
Экономика беломо - 42-66-73.
Культурны беломо - 42-75-82.
Социальны позитивна беломо - 42-66-76, 47-27-59.
Жамаут беломо - 42-66-71, 44-66-71.
Тышканы, рекламаланы эм билдирюлени беломо - 42-37-94.
Писманьы беломо-47-31-28. Сурат алачуу беломо - 42-68-72.
Буьхалтерле - 42-30-83.
Экономика беломо - 42-39-65.
Оператор

Газетин басмагьа КьМР-ни Информацион коммуникацияны, жамаут бирлешкен эм жаш тейлеу ишлери жаны бла министрствосуну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет 1905 жылда Революция атлы республикалы полиграфкомбинатта чыгарьлангьанды, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Газетин ислерине талпыруу ючюн КьМР-ни логотип сьемасы федеральны Управленисы жууалды.
Телефон: 42-06-51, 42-19-97

Газетин роиньагьа сакьтуу ючюн КьМР-ни «Роспечать» акционер обществосу жууалды.
Телефон: 42-69-34

РЕДАКЦИНЫ АДРЕСИ:

Номерге грасдикге кьере 19 сагьатта кун салындаы. 21.00 сагьатта кьоп салындаы.

ГАЗЕТИН НОМЕРИН ЧЫГАРЬАНЫЛА:
Осмоньаны Айне - де-журный редактор; Кетеничланы Зульфия - жууалы секретарьны орунбасары; Ахматланы Шахидя (2-чи бет), Зезаланы Лида (1-чи бет), Акушуланы Оюруза (3,4-чы бетле) - корректорла.

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5